

Digitala vänner stöder varandra

När pandemin försvårade SAMS vänverksamhet agerade man snabbt och satte igång ett nytt projekt för vänskap via skärmen.

Att inte ses fysiskt är en utmaning för många, men det kan också vara en möjlighet. Marja-Lena Södergård och Charlotta Fagerstedt chattar över regiongränserna och är glada över sin kontakt.

– Det är inte alltid så svartvitt gällande vem som får mest stöd i relationen, säger Marja-Lena Södergård i Vörå om sina olika vänkontakter.

Marja-Lenas familj var med om en svår olycka för många år sedan. Efteråt fungerade hon länge som vårdare åt sin man, vilket har präglat hennes liv på olika sätt.

– Jag startade mitt vuxenliv som anhörigvårdare, och det har nog väckt mitt intresse för människor som behöver extra stöd.

Uppgift i vardagen

Marja-Lena tycker att hon själv har fått mycket ut av sina sju år som stödperson.

De har bland annat gett henne en viktig uppgift i vardagen efter att arbetet som lärare övergick i långtidsarbetslöshet och numera pension.

– Jag känner att jag gör nytta fast jag inte längre är med i arbetslivet.

Inom SAMS (Samarbetsförbundet kring funktionshinder) vänprojekt har hon kontakt med Charlotta Fagerstedt. Charlotta och Marja-Lena är båda frivilliga stödpersoner hos SAMS, fann varandra och började umgås digitalt. Marja-Lena är alltså pensionerad och bor i Vörå, medan Charlotta är en 33-årig Helsingforsbo, men det har ingen betydelse i deras vänskapsrelation via skärmen.

Marja-Lena Södergård, pensionär i Vörå, fick en ny vän i 33-åriga Charlotta Fagerstedt i Helsingfors som hon håller kontakt med främst via mobilchatt. De deltar i SAMS (Samarbetsförbundet kring funktionshinder) projekt om digitala vänner.

De delar intresset för natur och odling, och brukar diskutera allt från vardagsrutiner till hur man med olika funktionsvariationer enklast använder digitala verktyg.

Charlotta har efter ett fästingbett en fysisk funktionsnedsättning som försvårar tal och motorik. För det mesta chattar de och delar foton, och hon är nöjd med samtalen och projektet överlag.

– Vi tycker det har funkade bra! Vi har kontakt via Messenger så där avslappnat, inga konstigheter. Man får göra det bästa man kan av situationen, då blir det bäst.

Också Marja-Lena gillar konceptet och ser gärna att de håller kontakten framöver.

– Jag hoppas att projektet fortsätter också efter årets slut. Som pensionär vill man ju göra annat än bara sitta och se på tv om dagarna. Även om det också kan vara trevligt, tillägger Marja-Lena och skrattar.

Maj Ilola, som ansvarar för den digitala vänverksamheten, tycker att projektet har fått en positiv start.

– Många har varit jättegglade över att ha hittat nya vägar till social kontakt under den här coronatiden som har varit frustrerande för alla.

Ger it-kunskap

Ungefär en tredjedel av personerna med funktionsnedsättning som deltar i projektet är vana med den digitala tekniken sedan tidigare, och res-

ten har fått lära sig bit för bit. Surfplattor har kunnat lånas från förbundet för den som behöver.

Det betyder att projektet inte enbart stöder det sociala umgänget, utan också ger möjlighet till utökad kunskap om hur digitala tjänster kan användas i andra sammanhang.

Förutom stöd från SAMS har anhöriga, assistenter och socialarbetare hjälpts åt för att ge stöd med den tekniska biten.

– Förstås kan det vara utmanande när tekniken inte alltid fungerar. Men det viktigaste är att vi ger alla en möjlighet att ta del av det digitala utbudet, säger Maj Ilola.

Fakta

Projekt digital

- Målsättningen är att minska ensamheten bland personer med funktionsnedsättning genom digitala vänkontakter, men också att främja den digitala delaktigheten överlag i denna målgrupp.
- Bakom projektet ligger SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder, och projektet är en ny del i deras ordinarie vänverksamhet.
- För att kunna delta behövs en dator, surfplatta eller smarttelefon.
- Du "träffar" din vän fyra till tio timmar i månaden.
- 25 vänpar ryms med i projektet och än finns det lediga platser.
- Alla kan delta, oberoende av ort, ålder och kunskaper i digitala verktyg. SAMS koordinerar stöd och vägledning.
- Intresserade kan kontakta Maj Ilola på 050 472 9493, eller maj.ilola@samsnet.fi.

Vän för livet

Av vänparen har vissa känt varandra sedan tidigare, och övriga är nya bekanskap. De som deltar är i blandade åldrar och livssituationer, men så långt som möjligt försöker SAMS para ihop de sökande så att de ska ha något gemensamt.

Hittills har det funnits fler vänsökande än frivilliga, och Maj håller tummarna för att fler hör av sig.

– Även om du är den som anmäler dig som volontär kan du få mycket ut av att vara med. Du kan få en vän för livet, och vem har sagt att det bara är den som har en funktionsnedsättning som behöver en vän?

Text och foto:
Pia Backman-Nord

Jan Mosander nystar vidare i sina journalistiska bravader

Böcker

Bland myglare, ministrar och miljardärer

- Jan Mosander
- Förlag Lind&co 2020

Alla journalister har varit med om att det någon gång blivit tokigt. Det kan bero på slarv, godtrogenhet, dålig faktakontroll och tidsbrist. Jan Mosander, finlandssvensk journalist i Sverige, vet det här bättre än de flesta.

Alla erkänner inte när det blivit fel. Jan Mosander, som varit verksam i Sverige i flera decennier, gör det. Han har ett grundmurat rykte som en noggrann, grävande journalist som ofta ställer de där obekväma frågorna. Själv säger han anspråkslöst att han försökt sitt bästa och hoppats att det blivit korrekt.

I sin nya bok *Bland myglare,*

ministrar och miljardärer gör han ett gediget journalistiskt fotarbete. Nu som pensionär.

Han återvänder till några av sina stora journalistiska segrar, men nöj-

er sig inte med att komma ihåg hur det var på den gamla goda tiden.

Jan Mosander har nystat vidare för att ta reda på hur det blev sen. Med envishet och nyfikenhet återvänder han till sina gamla rubriker. Vad hände egentligen med den svenska kungafamiljens jättelika släktförmögenheter i Tyskland och Österrike? Hur gick det för storföretagen som på 1970-talet gjorde stora vinster på att sälja bröstmjölkersättning till fattiga mödrar i tredje världen?

Intressantast, och mest personlig, blir han när han i augusti 2017 återvänder till Nürnberg i Tyskland för en uppgörelse med den bild av Adolf Hitlers rustningsminister Albert Speer som han förmedlade till Expressens läsare vårvintern 1971.

Albert Speer var den enda personen från Hitlers innersta krets som inte dömdes till döden eller begick självmord efter andra världskrigets slut. I stället dömdes han till 25 års fängelse. 1971 var han redan en fri man och hans memoarer *Tredje riket inifrån* skulle komma ut på svenska. Jan Mosander som var Expressens korrespondent i Västtyskland åkte till Heidelberg för att intervjua Albert Speer.

”År 1971 ska jag fylla tjugosju år, och jag tror mig veta någonting om krig och dess följder”, skriver Mosander.

Han förbereder sig väl, men i skildringen av en av krigstidens värsta brottslingar kan man uppfatta Albert Speer som en anständig nazist. Till Mosanders försvar ska sägas att det på 1970-talet var den gängse bilden av Speer. Det var

så han ville uppfattas och det var så som man såg på honom i Västtyskland.

I dag vet man bättre.

”Fyrtiosju år senare, så vet jag med säkerhet att Albert Speer ljög för mig. Han förföljde judar. Det finns tydliga skriftliga bevis för det”, skriver Mosander.

Sentida historiker har förändrat bilden av Albert Speer. 1942 var han högsta ansvariga för tillflödet av bortåt 13 miljoner tvångsarbetsare till den tyska krigsindustrin. Många av dem kom från koncentrationsläger som Speer låtit bygga.

Bland myglare, ministrar och miljardärer består av tolv självständiga berättelser skrivna på ett enkelt och rättframt sätt. Boken är väl värd att läsas.

Markus West